

Není sféra jako Sféra!

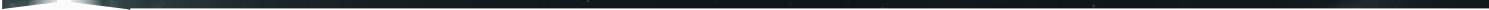
... nejlepší je Unisféra!

Tomáš Gráf

Colours of Ostrava 2024, 20. července 2024

tomas.graf@fpf.slu.cz

00+

před úsvitem

teluria a duté glóby

Gottorf Globe

byl globus o průměru 3 m vyrobený v letech 1654–64 pro hraběte Fredericka III na zámku Gottorf v dnešním Německu, dnes je renovovaná replika v Petrohradě

Atwoodova klenba

- kovová Atwoodova klenba, neměnná zeměpisná šířka, otáčela se

01

úsvit

vznik projekčního planetária

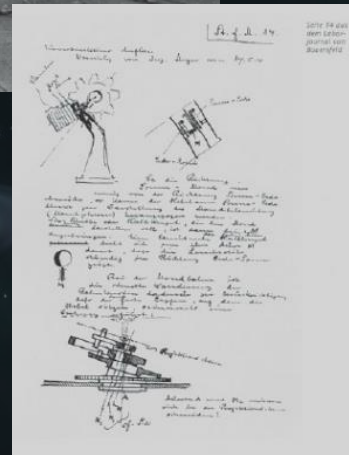

1919 - 1924

první projekční planetárium

firma Carl Zeiss

Walther Bauersfeld (1923)

1923 první projekční planetárium

telegraficky: **ceskoslovensky rozhlas** — stop — **atentat na rasina** — stop —
pivni puc v nemecku — stop — **narozen rektor cernohorsky**

“Je to škola, divadlo a
biograf současně ...
Planetárium je divadlem,
kde roli herců převzala
samotná kosmická tělesa.”

— profesor Strömgren,
ředitel kodaňské hvězdárny

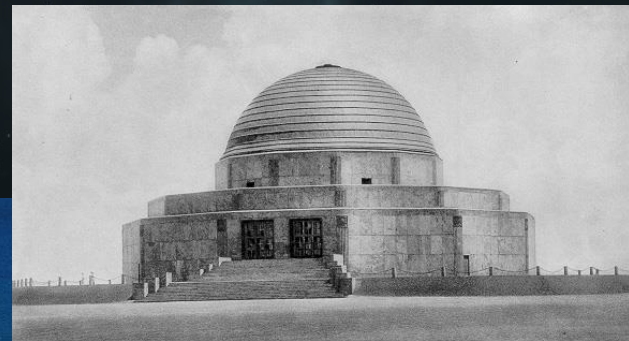
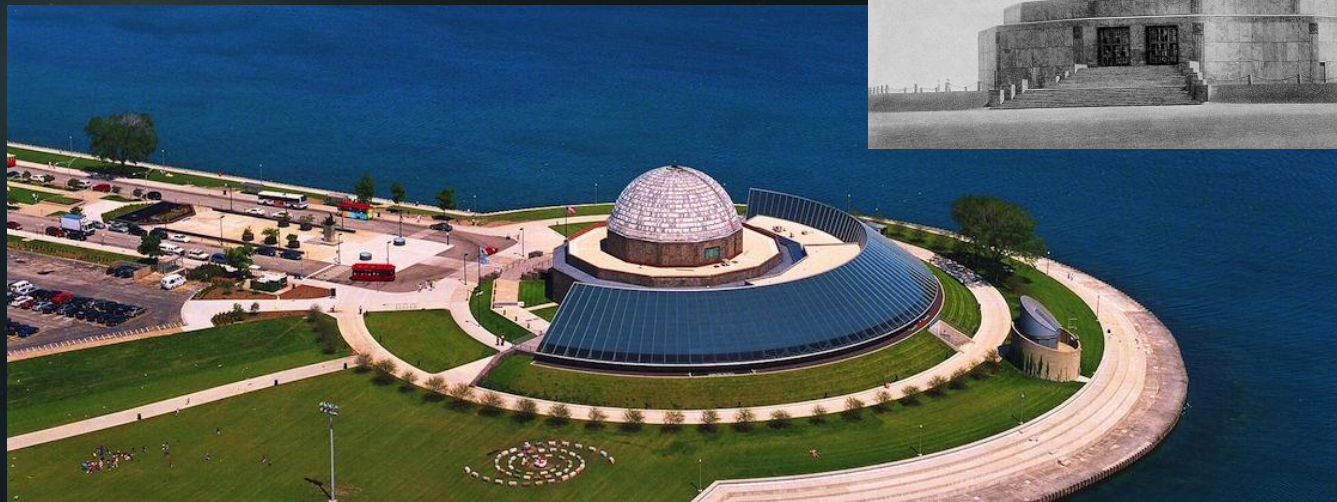
02

go west

1. planetárium mimo Evropu

1930

Adlerovo planetárium - Chicago

telegraficky: nova radnice ostrava – stop – objev pluta – stop – zalozena firma kfc – stop – narozen buzz aldrin – stop

03

nová koncepce

zjednodušení projekčního planetária

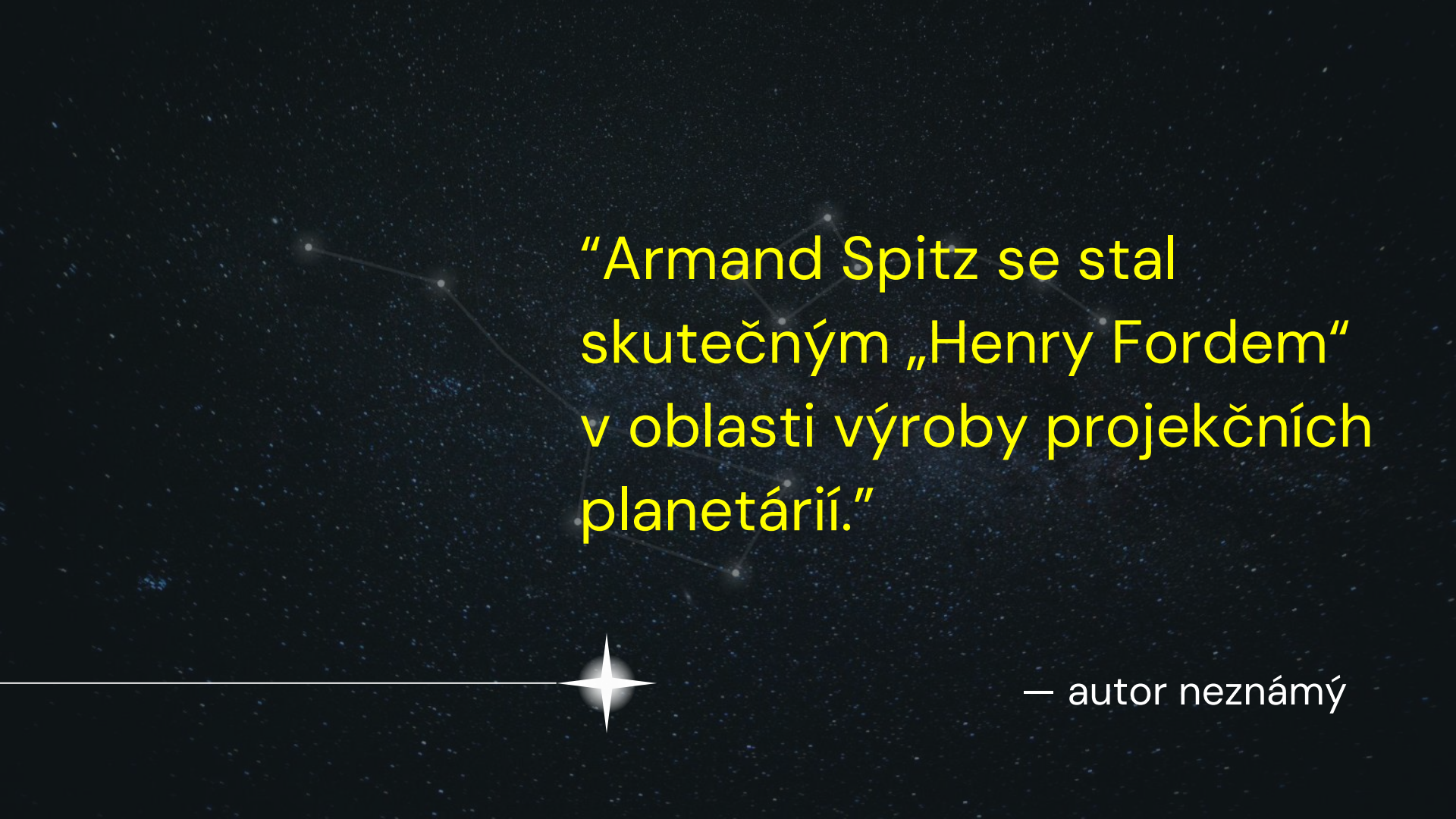

1947

Armand Spitz maximálně zjednodušil projektor

telegraficky: zahajena dvouletka – stop – vynalezen tranzistor – stop –
svatba alzbety II – stop – narozen brian may

“Armand Spitz se stal
skutečným „Henry Fordem“
v oblasti výroby projekčních
planetárií.”

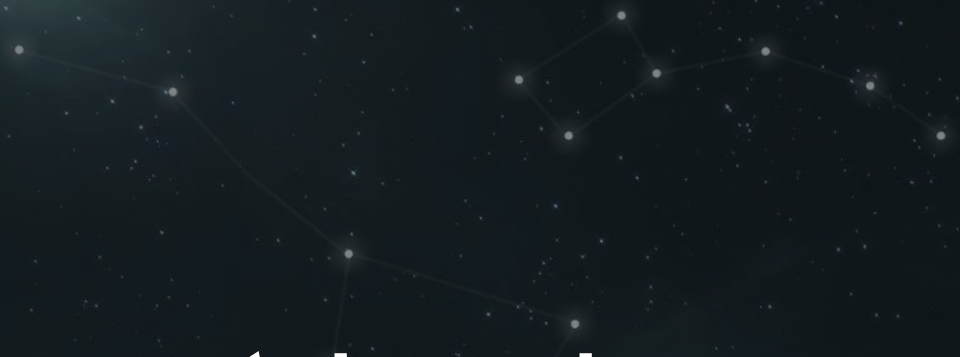
— autor neznámý

04

Zeiss má konkurenci

výroba projekčních planetárií v Japonsku

1959

Seizo Goto – japonský „zeiss“

telegraficky: heyrovsky nobelova cena – stop – dokonceno lipno – stop –
narozen prof. petr kulhanek – stop – foto odvracene strany mesice – stop

05

další výrobce

projekčního planetária

1965

Minolta jde „do toho“

telegraficky: antikoncepce antigest – stop – svatba ringo starr – stop –
zahajena vyroba „alobalu“ – stop – start poradu vecernicek – stop

06

Digistar

počítačová grafika – technologický zlom

1983

nejen astro, směr k imerzivnímu médiu !

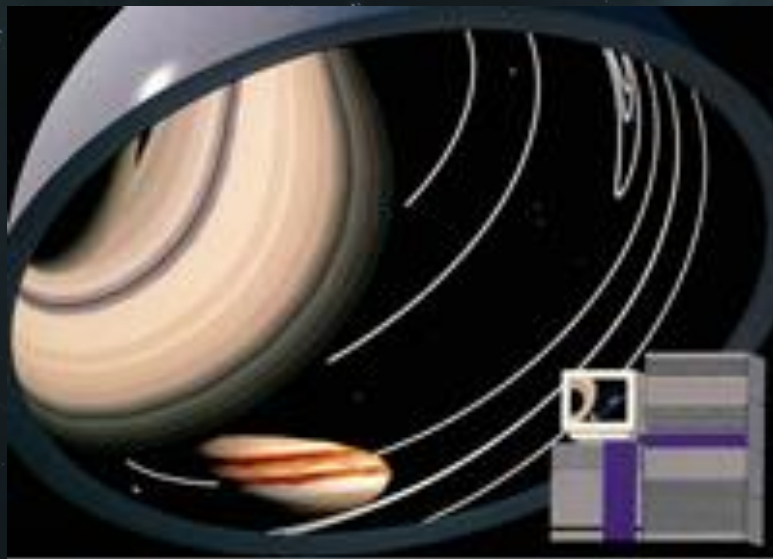

telegraficky: **sovetske rakety u nas** – stop – **havel doma z vezeni** – stop
– **invaze na grenadu** – stop – **zemrel herec louis de funes** – stop

07 ✨

směr – digitální projekce

další společnosti vyvíjejí projekční SW

1996 + 1998

Goto Virtuarium + SkySkan SkyVision

telegraficky: dokončena slezská harta – stop – clinton prezidentem usa –
stop – první volby do senátu – stop – michael jackson v praze – stop

08

digitální projekce v ČR

v Praze byla nainstalována digitální projekce

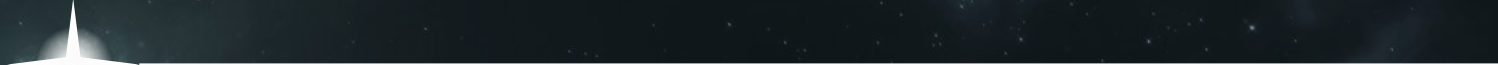
2009

SkySkan Definiti v pražském planetáriu

telegraficky: **bleskove povodne** – stop – **mezinarodni rok astronomie** –
stop – **konec slovenske koruny** – stop – **edice windows 7** – stop

09+

Unisféra / Unisphere

Science Popularisation Hub for Education, Research and Entertainment

2019

dokončena Unisféra SU v Opavě

telegraficky: **konec socialni site google+** – stop – **zemrel karel gott** – stop
– **volby do europarlamentu** – stop – **nemoc covid 19** – stop

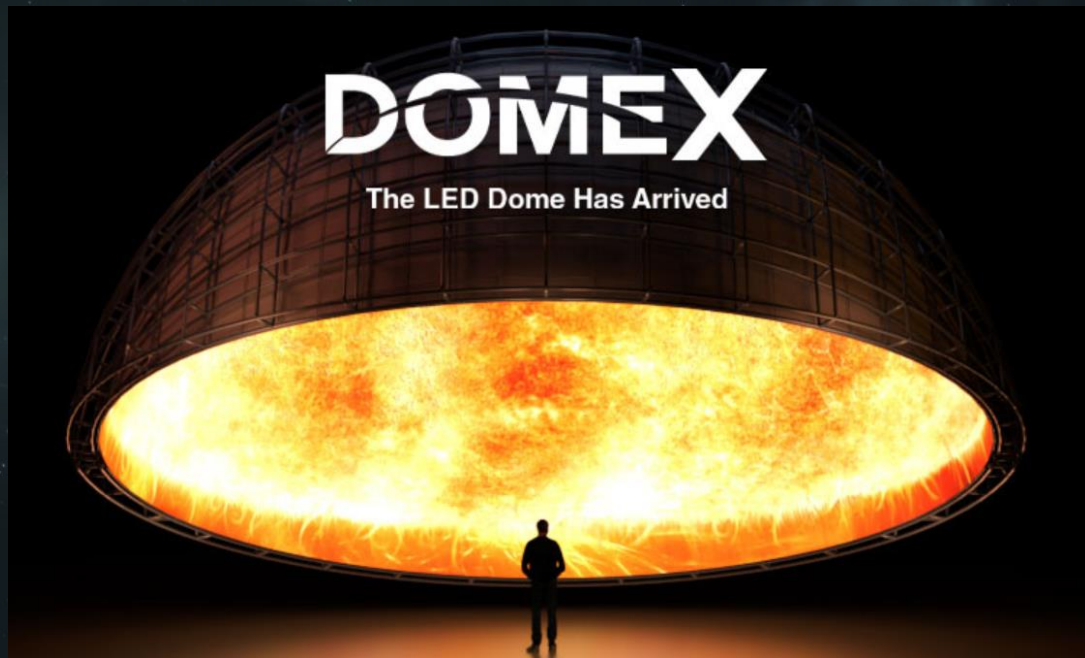
10

konec projekce?

přichází „dutý glóbus“ s LED panely ...

2022 – 2024

E+S → Cosm – DomeX → CX Display

telegraficky: valka v evrope – stop – neumela intelligence si hraje s umelou
inteligenci – stop – zeme se otepluje – stop – počet pohlavi roste – stop

2025 ?

E+S dodá tento systém do Planetum Praha

telegraficky: **valka v evrope** – stop – **neumela intelligence si hraje s umelou
inteligenci** – stop – **zeme se otepluje** – stop – **počet pohlavi roste** – stop

11

Sphere

... jako z jiného světa

2023

Las Vegas

telegraficky: **neni primarne pro komunikaci vedy** – stop – **zamer byla kulturni arena** – stop – **zive koncerty** – stop – **sfericke filmy** – stop

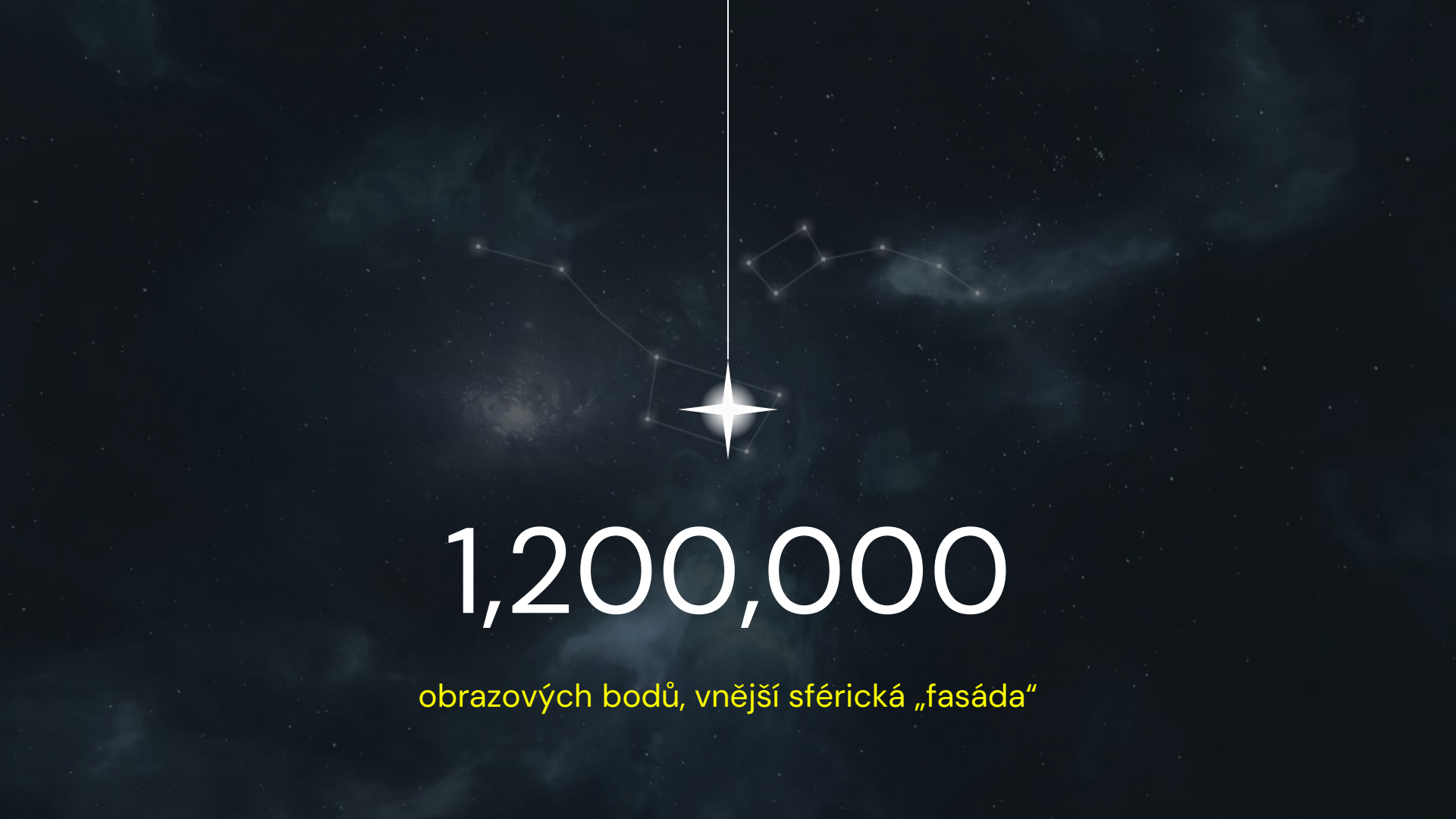
2,300,000,000 \$

číslo pro lidi bez fantazie

A dark space background with a constellation of stars and a bright star in the center. The constellation is formed by several stars connected by thin white lines. A bright star is located in the center of the constellation, with a vertical white line extending upwards from it. The background is dark blue and black, with some faint nebulae and distant stars visible.

170,000,000

obrazových bodů, vnitřní sférická obrazovka

1,200,000

obrazových bodů, vnější sférická „fasáda“

112 m – 157 m

výška -- šířka

17,600 + 2,400

míst k sezení + míst ke stání

16K (16,000 x 13,500)

rozlišení (4x lepší než 8K)

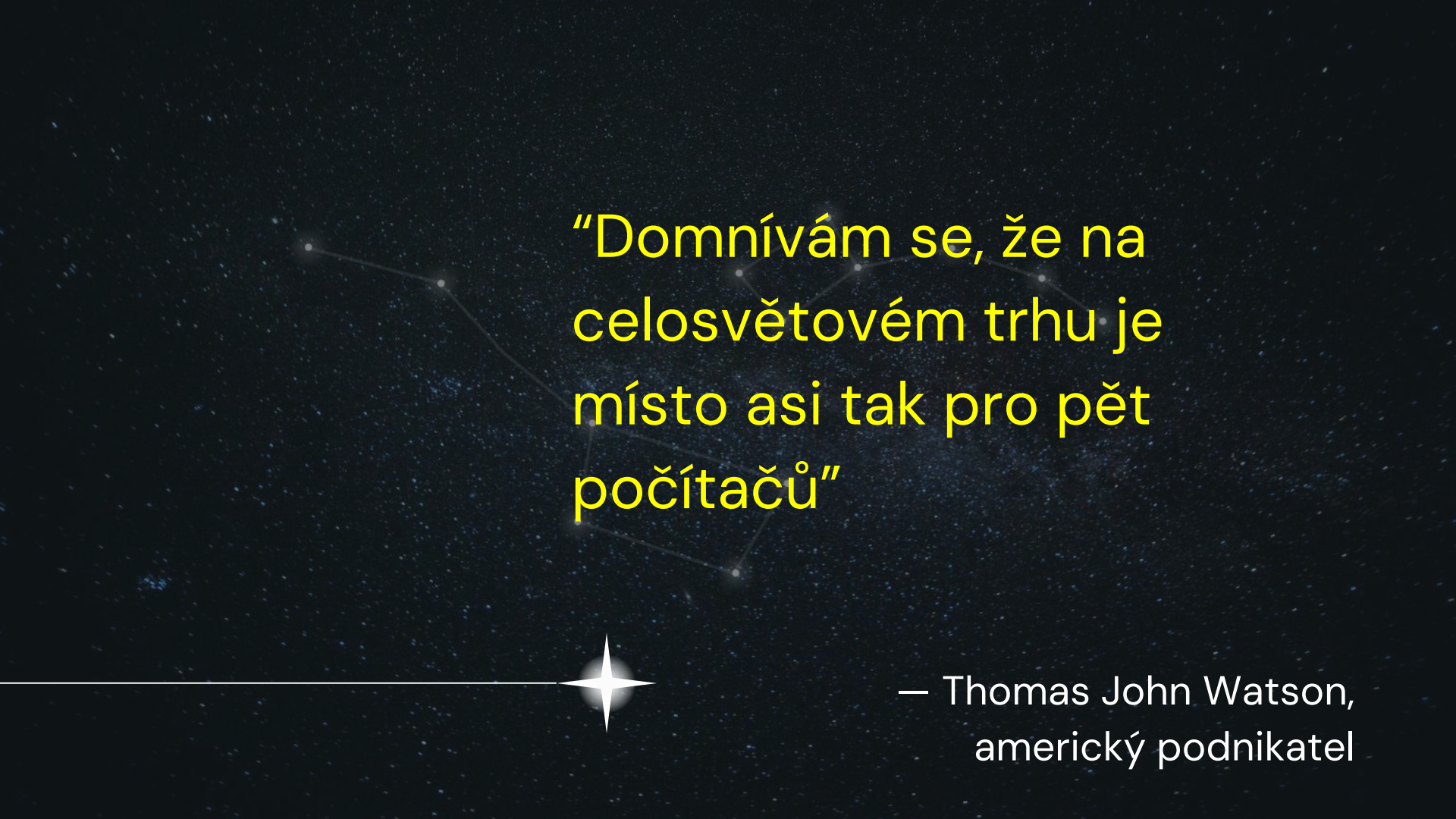
12

trocha futurologie ...

planetárium nebo sféra? a co doma?

“Domnívám se, že na
celosvětovém trhu je
místo asi tak pro pět
počítačů”

— Thomas John Watson,
americký podnikatel

2030

sféra v každém obyvákú?

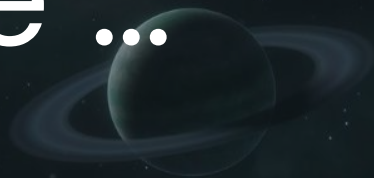
telegraficky: **ve slusovicich sklizeji ananasy – stop – agrofert sponzoruje
statni rozpočet cr – stop – deti se nebavi s rodici, ale se siri a alexou – stop
– v opave a ostrave se bude konat expo 2032 – stop**

13

další informace ...

pro ty, kteří se chtějí dozvědět více ...

užitečné portály

International
Planetarium Society

Organizace sdružující planetária a
sférické projekce celého světa

<http://www.ips-planetarium.org>

Databáze
planetárií

<https://planetariums-database.org/>

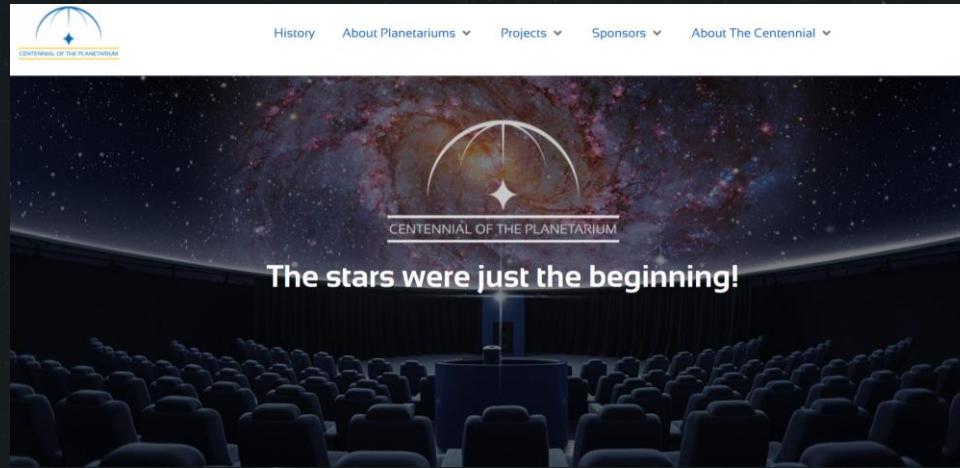

Databáze sférických
pořadů

<http://www.fddb.org/>

100 let planetáří

<https://planetarium100.org/>

Tvůrci a teoretici

Dan Neafus – IMERSA

Michael Daut

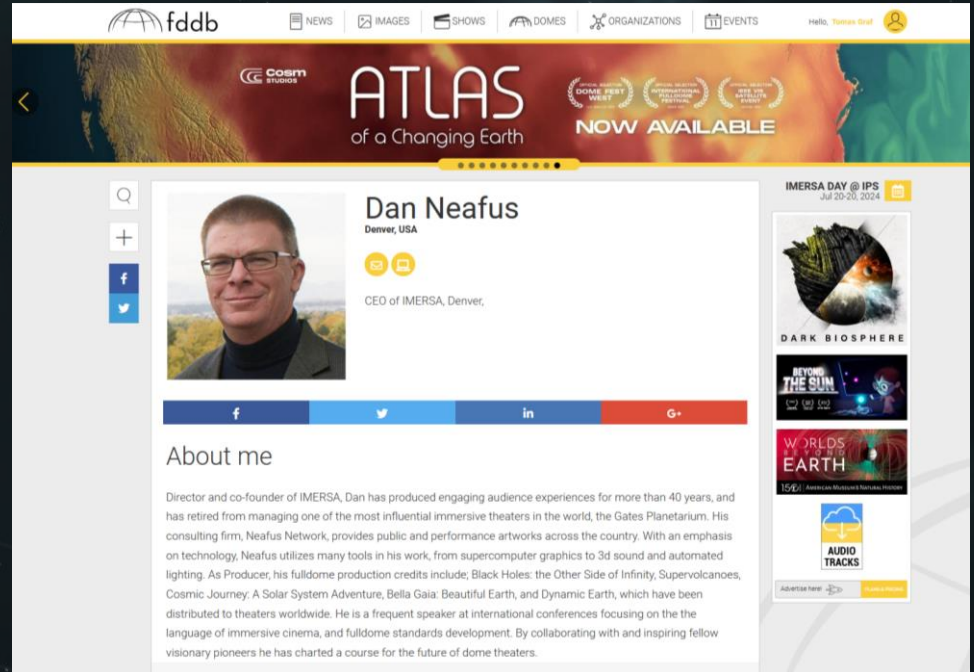
Ed Lanz

Ryan Watt

Ralph Heinsohn

Peter Pop

Volkmar Schorcht

Planetária a sférické projekce

celkem je asi 4,000
„kamenných“ planetárií

z toho asi 1500 projekčních
(zhruba 900 Zeiss)

Planetária a FD projekce

7 zobrazení

Poslední úprava provedena před 3 minutami

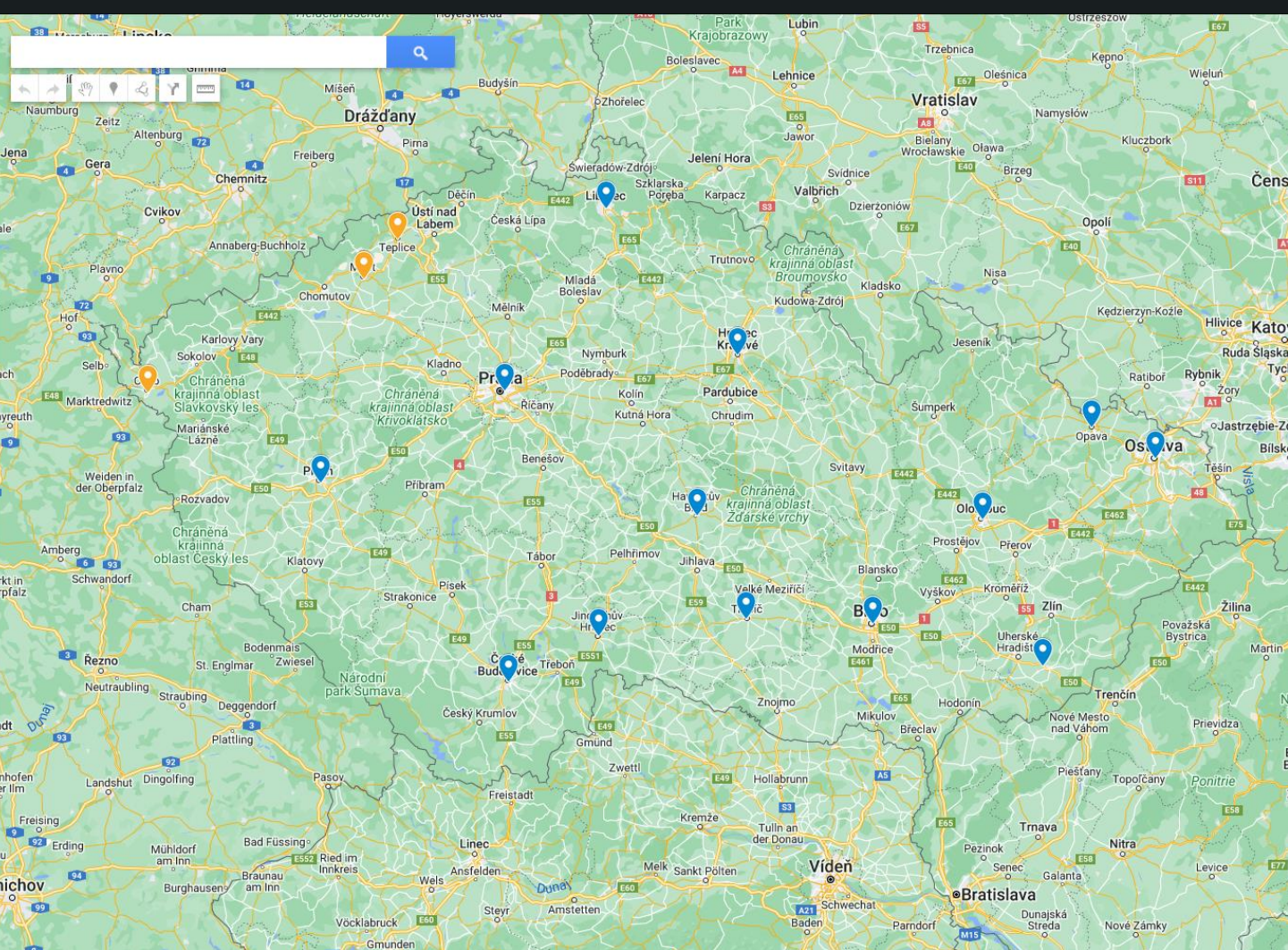
 Přidat vrstvu Sdílet Náhled

☒ Vrstva bez názvu

 Jednotlivé styly

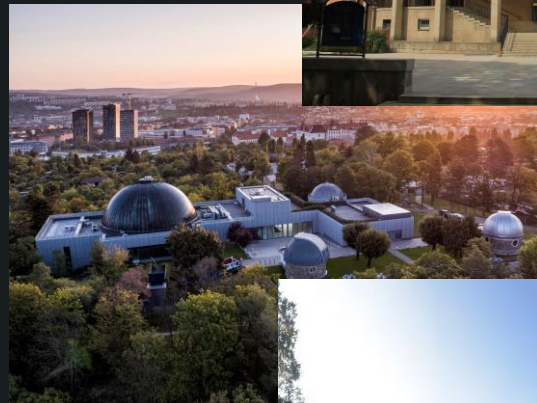
- Unisféra
- Planetárium Ostrava
- Pevnost poznání Olomouc
- HaP Uherský Brod
- HaP Brno
- HaP Hradec Králové
- FD na Základní škole
- FD v IQ Parku Liberec
- Planetum Praha
- HaP České Budějovice
- FD Technická Plzeň
- HaP Teplice
- Planetárium Most
- HaP JH
- Gymnázium Cheb
- Planetárium Zdeňka Kvíže

 Podkladová mapa

planetária v České republice

- Praha (3 stroje), Zeiss Cosmorama, fulldome SkySkan 8K, 23 m, 260 osob
- Brno (2 stroje), hybridní planetárium (RSA Cosmos + GOTO (spustitelné do šachty), 17,5 m a 170 míst,
- Ostrava, hybrid (E+S a GOTO), 13,5 m a kapacita 100 osob
- Most, optomechanické ZKP II, v rekonstrukci

planetária v České republice

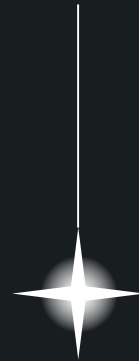
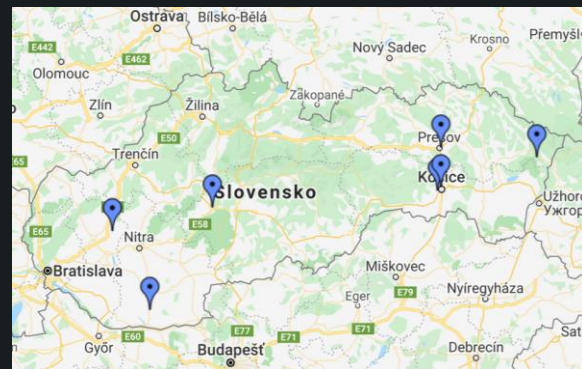
- Teplice
- Techmania Plzeň
- České Budějovice
- Jindřichův Hradec
- Hradec Králové
- Pevnost poznání Olomouc
- IQ Park Liberec
- Gymnázium Cheb
- ZŠ Havlíčkův Brod

planetária v Evropě

Slovensko

	město	velikost	kapacita	rok dokončení
Hvezdáreň a planetárium M.R. Štefánika	Hlohovec	10 m	56	1989
Slovenská ústredná hvezdáreň	Hurbanovo	6 m	50	1983
Astronomické observatórium na Kolonickom sedle	Ladomírov (pri Humennom)	8 m	47	2012
Centrum voľného času Domino	Košice	10 m	78	1990
Slovenské technické múzeum Košice	Košice	8 m	42	1975
Hvezdáreň a planetárium v Prešove	Prešov	10 m	68	1984
Krajská HaP Maximiliána Hella	Žiar nad Hronom	10 m	53	1989

planetária v Evropě

Polsko – Varšava,
Chorzow, Frombork,
Olsztyn, Toruň

Rakousko - Vídeň

Maďarsko - Budapešť

planetária v Evropě

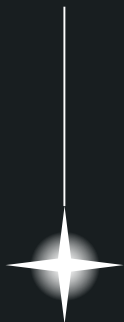
Bulharsko - Smoljan

Německo - Heilbronn,
Garching

planetária v Evropě

Německo - Jena, Hamburg, Berlín

planetária mimo Evropu

první v USA - Adlerovo planetárium

Haydenovo planetárium v New Yorku
Rio de Janeiro, Peking, Shanghai

Děkuji za pozornost!

Máte nějaké dotazy?

tomas.graf@fpf.slu.cz

+420 734 268 124

<https://unisfera.slu.cz/>

CREDITS: This presentation template was created by **Slidesgo**, and includes icons by **Flaticon**, and infographics & images by **Freepik**